

Xm. 87.

M

ERNESTVS PLATNERVS
VNIVERSITATIS LITTERARVM
LIPSIENSIS

H. T.

PROCANCELLARIVS
PANEGYRIN MEDICAM

D. XXX. MAII MDCCC

HABITAM

INDICIT

QVAESTIONES MEDICINAE FORENSIS.
X. VVLNERVM, QVAE IN CONGRESSIONE ET CONFLICTV FVINT,
AESTIMANDORVM CAVTIONES.

ERNESTVS PLATERVS

VNIERSITATIS LITTERARVM

LIPSIENSIS

PROGNAPOSTILLARIVS

PANCREATIN-MEDICAM

HO. L. M. A. N. O. I. O. L. O. S.

H. A. M. M. A. M. M. M. M.

V. E. N. I. S. I. A. M. M. M. M.

V. E. N. I. S. I. A. M. M. M. M.

V. E. N. I. S. I. A. M. M. M. M.

V. E. N. I. S. I. A. M. M. M. M.

V. E. N. I. S. I. A. M. M. M. M.

V. E. N. I. S. I. A. M. M. M. M.

V. E. N. I. S. I. A. M. M. M. M.

VI

Duorum rixa et contentio si alterutrius morte finitur, quamquam probabilis admodum suspicio est, eum, qui viuis discesserit, necis auctorem esse: tamen medici publici, (hos intelligo, qui vulgo physici nominantur), etiam atque etiam cauere debent, ne in huiusmodi rebus temere quippiam et inconsiderate audeant pronunciare. Etenim scriptio, quam post sectionem cadaveris exhibent, in id plerumque tempus incidit, quo reus vix in iudicium venit et nihil, neque huius confessione, neque per testes, erutum atque compertum esse potest. Ex cadauere autem hoc tantummodo intelligitur, quo vulnere mors acciderit; non qua vi ipsum vulnus. Namque perdifficilis haec diiudicatio est in laesionibus iis, quae non vno continuo ac perpetuo furore et impetu inferuntur, qualis esse solet latronis vel insidiatoris; sed, vtrinque feruente irarum aestu, inter altercandum et colluctandum existunt: praefertim cum dimicatur pugnis nimirum et calcibus, atque is, qui aut vi, aut fortuna inferior est, nunc humi prostratus, nunc forte ad murum allisus, ictuum et percussionum grauitate ac multitudine conficitur et exanimatur. Ac licet in promptu sit vulnus manifesto letale: ab aduersarii violentia illud, an a casu fortuito aliquo profectum sit, recte dubitabitur. Proinde si medicus publicus sententiam suam ita decla-

IV

rat, vt plagis ab aduersario acceptis necem illarum fuisse affereret: limites excedit muneris atque officii sui; quod totum laefionibus infpiciendis aestimandisque continetur. Et quod potest ille talis iudicii fundamentum habere, praeter vagos rumores et inanes auditiones? Quibus ita non decet fidem adhibere, vt omnino abhorret a prudentia et aequitate, quicquam accusatorie facere reumque, cum res vix cognita, nedum dissectata fuerit, homicidii crimine onerare atque opprimere.

Sed qui hoc modo peccant, ii mihi plerique omnes causam mortis externam cum interna, vel cogitando, vel scribendo, videntur commiscere. Igitur causa mortis interna in ipsis inest vulneribus per cadaueris sectionem declaratis: externa autem vulnere horum erat effectrix. Illam vnam inquirere medicus publicus suoque iudicio explicare debet: haec enim, quam externam appellamus, quandoquidem in cadauere non extat et apparet, hinc perspici nequit. Semper eas plagas excipio, quae telis et armis factae fuerunt. Vt si profundum pectoris vulnus instrumento acuto punctum inuenitur, reus autem cum gladio comprehensus est: qui hominem ab aduersario suo occisum esse diceret, tamen si causam externam pro interna commemoraret, non in magno errore versaretur. Nam sicubi de gladio constat: perinde est, causam internam, an externam, vulnus, an gladium, an aduersarii petitionem ac vim communi causae nomine attuleris. Verumtamen cum omnino fatius est, causam mortis internam separatim exponere: tum in hoc genere, de quo nunc loquimur, quoniam de externa non liquet, illam vnam volumus a medico publico indicari.

Atque vt ab illa iudicandi ac pronuntiandi leuitate tirones praemoneam: quantum intersit inter causam mortis internam

et

et externam, et quam grauitér illius differentiae vel ignora-
tione, vel omissione peccetur, exemplo notabili nunc volo
ostendere.

Miles, quanquam gregarius tantum, tamen militis no-
mine ac honore superbus, impiger homo ac strenuus, sed ira-
cundus et vel ad umbram contumeliae exardescens, ab adiu-
tore operario fabri lignarii, cui ebrietas multum audaciae ac
licentiae dederat, in caupona compellatur iniuriosus. Hunc
ille sine ambage ac mora extrudit foras. Sed vespera eius-
dem diei, cum forte in alia caupona conuenissent, militem,
cuius ira nondum deseruerat, homo imprudentissimus ite-
rum incescit verbis minantibus, imo pulsibus et ictibus.
Qua ille ignominia commotus et inflammatus, exeuntem in-
sequitur et, iugulo fortiter prehensum, semel atque iterum affli-
git in terram, capite hinc percussio; deinde iacentem, qui se
commouere non auderet, erigit atque dimittit. Iste infractis
lumbis progrediens, quanquam non leniter castigatus, ne
nunc quidem cessauit conuicia et maledicta fundere. Vnde
breui post denuo ventum est ad manus. Et haec tam saeva
pugna fuit, quae tandem fabri lignarii pernicie desineret.
Quem cum miles a tergo percussisset: pronus ille et aduersa
facie in viae stratum cecidit attonitus, rigidis procumbens et
extensis membris, sui non conscius, anhelans, stertens ac
plane moribundus. Semianimis deportatur in domum suam.
Arcessitur chirurgus, qui statim venam fecat capitique epithe-
mata frigida imponit. Sed vulneratus non ad se rediit, et de-
cem horis post exspirauit.

Grauem in capite plagam factam esse probabiliter signi-
ficabat vomitus perpetuus sanguisque per nares profusio:
sectio cadaveris autem posthac omnino declarabat. Nam.

que cutis tum in facie, tum ad occiput, passim vulnerata erat; qua incisa, totum in dextro latere interuallum, quod est inter os occipitis et os temporum, sanguine multo redundans deprehendebatur. Sub hac sede in conspectum veniebat cranii, in occipite, fractura ingens, sex pollices longa, ossis temporum partem squamosam attingens: qua os occipitis penitus penetratum esset, fragmentis non paruis ad duram matrem demissis. Vasa, tum cerebri, tum cerebelli, sanguine turgebant; cuius permultum quoque et infra cranii conuexitatem, et in eius fundo stagnabat. Ac siue in pectus inciderat miser, siue aduersarii pugno ibi contusus fuerat: pulmones et vitiato colore suspecti, et multo sanguine atro tumidi conspiciebantur; quo ne lienis quidem ac mesenterii vasa carerent.

Diffecatores postridie eius diei, cum cadauer inspexerant, sententiam de hac re declarabant ad hunc modum, vt plagas illas mortemque ipsam a verberibus et percussionibus militis violentia illatis, repeterent, ideoque, hunc fabri lignarii interfectorem esse, haud obscure arguerent. Quae sententia si sterifet, in extremi supplicii periculum reus incidisset. Res tandem delata est ad Ordinem Nostrum, hac proposita quaestione:

Was, nach Inhalt des Visi reperti Fol. — auch anderer, nach Ausweis der Acten concurrirender Umstände, für die eigentliche Ursache des Todes anzunehmen?

Quae intelligi causa deberet, cum his verbis non satis esset definitum: decreto Nostro nonnulla praefati sumus de differentia causae internae, atque externae; tum de vtraque seorsim disquisuimus.

I. Cau.

I. Causa interna luculenta erat: nam copia sanguinis in fundo cranii emissi satis ad mortem necessitatis habebat. Verumtamen aliquantum ambigimus inter caput et pectus: quippe nonnulla inueniebantur, quae suffocationis quandam suspicionem afferrent.

- 1) Sanguis a moribundo excreatus.
- 2) Cruoris in pectore copia ad sedecim uncias aestimata.
- 3) Pulmonum color vitiatu sphaelique principia non obscura.
- 4) Sanguis in corde atque pulmonibus quiescens.
- 5) Carnes circa pectus grauiter sugillatae.

Sed quoniam,

- 1) quantum sanguinis eiectum fuisset, non constabat;
- 2) sanguis in pectore effusus extra pulmones vagabatur et hactenus ad suffocationem non satis potentiae habere putabatur;
- 3) pulmonum illa quaedam corruptio et
- 4) sanguinis, tum in his, tum in corde, commoratio probabilius ad mortis effecta referebatur;
- 5) sugillationibus per dorsum diffusis nulla neque fractura, neque alia pectoris conspicua laesio respondebat:

mortis causam internam ad cranii vulnus reuocandam esse intelleximus.

Tanto magis laborauimus in causa externa. De qua medicus publicus quo modo scripserit ad iudicem, dixi paulo ante.

VIII

ante. Sane permulta erant in actorum commentariis, quae huic sententiae fidem facere possent, ante actorum commentarios prolatae.

- 1) Cum maxima testium discrepantia esset: in hoc omnes confenserant, bis fabrum lignarium a milite in terram proiectum fuisse; sic ut primo tempore occipit, secundo autem, (cum aduersa facie in stratum viae lapideum procideret), anterior pars capitis allideretur. Neque ab hoc abhorrebat ipsius rei confessio. Ergo illud capitis vulnus, de quo supra dictum est, culpa militis extitisse videbatur.
- 2) In utroque illo ictu et lapsu probabilis causa inerat lationum ac symptomatum omnium; adeo ut non solum vulnus et fracturam, sed etiam, in cerebro, vasa turgida et sanguinis profusionem, soporem, ipsam denique mortem hinc facile deduceres.

Sed hae rationes, etsi multum apud Nos momenti habebant: aliarum grauitate superabantur. Etenim

- 1) Testes, quantumuis integri et veraces, nullo pacto scire poterant, ad cranii fracturam, ille militis impetus, quo faber lignarius in terram prociderat, an fortuita contusio aliqua et prolapsio, valuisset. Namque in tali rixa, ubi pugnis contra pugnos decertatur furorque animus et corpus occupat, nihil frequentius est, quam pugnantem, nunc incurrendo, nunc offendendo ac labendo, etiam grauiter nonnunquam, se ipsum vulnerare. Tanto id verisimilius videbatur; quia faber lignarius manifeste ebrius erat. Ebrietate autem caput agraui.

grauari, totamque corpus instabile atque ad casum prouius fieri, nemo ignorat.

- 2) Cranii fractura non immedicabilis erat ipsa in sese, sed propter sanguinis in fundo cerebri effluuium. Enimuero etiam in hoc temulentiae multum existimabamus tribui oportere; quippe quae sanguinis in capite motum tanto vehementius intendere potuisset vasorumque perrumpendorum et omnino apoplexiac causas accelerare.

His in utrumque partem ponderatis argumentis, et cum de hominis salute ac vita disceptaretur; causam mortis externam incertam esse respondimus; adeo ut, quid militis violentia commissum fuisset, plane non decerneremus.

B

Scriptum.

Scriptiunculam hanc, Rector Academiae Magnifice, Illustriissimi Comites, Vtriusque Reipublicae Proceres Grauiissimi, Generosissimi Humanissimique Commilitones, publicam ego ac solemnem Vobis nuntiam misi; quae certiores Vos faceret de Ordinis Nostri decreto, per quod iura et ornamenta Doctoris Medicinae collata nuper fuerunt

VIRO EXPERIENTISSIMO
 ATQVE
 DOCTISSIMO
 FRANCISCO FRIDERICO ROEBERO
 ILEBYRGENSI.

Quem nunc cum amplissima significatione in Vestrum conspectum adducimus. Natus est A. MDCCCLXXIV. patre Christiano Theophilo, Chirurgo militari primario, Viro Experientissimo; matre Friderica Constantina. Parentes, quorum in se educando diligentiam ac fidem gratus praedicat, puerum primum domesticis magistris tradiderunt; deinde in Boettgeri et, cum pater propter muneris sui rationem per annum LXXXVII. Dresdae commoraretur, in Lipsii, Ser. El. Bibliothecarii disciplinam; postremo hic Lipsiae in lyceum Nicolaitanum commiserunt, cuius maxima, imprimis per Forbigerum, de se merita extare ait. Ita eruditus ad omnem humanitatem, Anno LXXXI. academiae nostrae ciuis factus est, Rectore Beckio. Hunc eundem, quem etiam, vt Wenkium, in historicis audiuit, et Ernestium in litteris graecis atque latinis magistrum habuit; ad quae studia multum a Rueffero, scholae Soraniensis nunc Rectore, et incitamenti, et adiumenti haberet. In dialectice Caesarem secutus est. Meis autem acroasibus philosophicis
 omni-

omnibus, siue dialecticam ac metaphysicam siue ethicam atque aestheticam illustrarem, magna cum assiduitatis constantia interfuit. Mathesin ac physicam ei tradidit Hindenburgius; historiam naturalem ac zootomiam Ludwigius; botanicam b. Hedwigius, chemiam Eschenbachius. Anatomies magister ei contigit Haafius, Ordinis Nostri Senior Grauiissimus, et Fischerus nunc Professor Kiloniensis. Anthropologiam et physiologiam a me accepit, materiam medicam ab Hebenstreitio et Kochio; pathologiam et therapiam generalem ab Hebenstreitio; particularem ab eodem et a Kochio; quem posteriorem etiam curationes morborum animaduersione dignas enarrantem et illustrantem audiuit. Et cum chirurgiam, cuius ei singularem amorem patris exemplum instillasset, summo studio amplecteretur, quanquam vnus patris institutio sufficere poterat: tamen non solum Eckoldi curationibus assidue interfuit in nosocomio publico, sed etiam se dedit in societatem chirurgorum militarium, ita vt ipse chirurgi militaris munus per quinque annos gereret et, cum exercitus A. LXX XVI. in expeditionem educeretur, in nosocomio castrensi stipendia faceret. Quod ei hoc maximum commodum peperit, vt in anatome et chirurgia Hedeni, in arte obstetricia Weissii institutione, tanto liberius vteretur horumque virorum curationes obseruaret. His omnibus magistris suis gratissimum animum sponder. Hoc anno, postquam in primo colloquio tentatus esset, Baccalaurei ornamenta ei contulimus; tum altero colloquio, ad quod recitationibus publicis: de febre puerperarum: viam sibi parasset, veniam consequutus est capeffendi summi in Ordine Nostro honoris. Itaque d. xxx. Mai. disputationem publicam habuit super libello suo: Vtrum mephiticus aer, in morbis putridis, salutaris sit an noxius: Praeside Viro Excellentissimo atque Experientissimo, Christiano Gottholdo Eschenbachio,
Philos.

Philos. et Med. Doct. Chem. P. P. O. Ord. Med. Assessor,
 Collega Carissimo. Atque eadem die, solemnī ritu, factus est Li-
 centiatus, tum Doctor creatus et publica tabula declaratus.

P. P. Dom. V. p. Trinit. a. c1o1ccc.

LIPSIÆ

EX OFFICINA KLAU BARTHIA.

Pln 598

(1743)

ULB Halle

002 043 564

3

sb

W 78

HL

